

'I killed a dog'

Het derde Internationaal Wijktheaterfestival 2005 opent met een ode aan de sterke vrouw. Tja. Wat zijn sterke vrouwen? Verrichten zij heldendaden? Is een sterke vrouw de moderne variant van Kniertje en Assepoester? Weigeren sterke vrouwen zich te onderwerpen aan oorlog, agressie, uitbuiting en tegenslag? Een zoektocht naar sterke vrouwen in het wijktheater. Centraal staat de vraag: zijn ze sterke vrouwen of spelen ze sterke vrouwen?

Theater Zuidplein, woensdag 30 maart 2005. Het derde internationaal Wijktheaterfestival opent met een ode aan de sterke vrouw: Women in prison. Op het toneel staan vijf stoelen, vier zijn er bezet. Op de stoelen zitten vier Afrikaanse vrouwen, alle vier gekleed in hetzelfde uniforme jasschort. Aan hun voeten hebben ze stevige gympen. Deze 'mama's' vertellen en spelen hoe ze door een man in hun leven in de gevangenis zijn beland. Het zijn stuk voor stuk verschrikkelijke verhalen vol vernedering, geweld en misbruik. Over de vijfde, lege stoel hangt alleen het jasschort. Symbool voor de vijfde speelster die er niet meer bij kan zijn omdat ze door haar man is vermoord. Zijn dit verhalen van sterke vrouwen?

women in prison

Het verhaal van gevangene nummer 1 is niet eenvoudig. Ze is getrouwd, maar heeft ook een affaire. Haar zogenaamde lover begint dan een affaire met haar dochter. Als ze hier achter komt, jaagt ze haar dochter het huis uit. Nu knoopt haar vriend een affaire aan met haar jongste dochter. Als de vrouw zich laat testen op HIV, blijkt ze inderdaad een positieve uitslag te hebben. Daarop vermoordt ze haar vriend in zijn slaap. Zij belandt in de gevangenis. Gevangene nummer 2 ziet hoe haar broer haar moeder verkracht. Met een mes steekt ze haar broer neer. Nummer 3 heeft een echtgenoot die alles voor haar doet. Zij heeft hem vooral voor het geld.

Wanneer hij op een dag thuiskomt met kleren voor haar en hun kinderen is dat niet wat zij voor ogen had. Zij wil geld zien. Ze pakt een mes en steekt hem neer. Verontwaardiging bij de andere vrouwen: hoe kun je zo'n goede husband nu vermoorden? 'I killed a dog', is het enige wat ze nog toevoegt aan haar verhaal.

Het verhaal van de laatste gevangene is het meest schrijnende. Ze is getrouwd met een man, die werkt in Johannesburg. Hij komt aan het eind van iedere maand thuis, maar op een dag blijft hij weg. Al snel blijkt dat hij in Johannesburg ook een gezin heeft. De vrouw moet gaan werken, komt terecht bij een blanke baas die haar zwanger maakt. Ze bevalt van een blank jongetje, maar door haar HIV-besmetting mag ze geen borstvoeding geven. Zonder geld, uitgekotst door de gemeenschap en met de zorg voor haar kinderen steelt ze een blikje baby-melk voor haar baby. Ze wil het niet teruggeven en belandt in de gevangenis. Los van de zware thema's die in drie kwartier tijd voorbij flitsten, is het een lichte, bij vlagen vrolijke voorstelling. Er wordt gedanst, gezongen en er worden onderling grapjes gemaakt. Het is bijna niet voor te stellen dat deze voorstelling in Zuid-Afrika onder een boom in de buitenlucht wordt gespeeld, zo goed bespelen de vier spelers Theater Zuidplein in Rotterdam. Opvallend zijn de tranen bij de speelster van gevangene nummer 1. Tot twee keer toe wordt zij ontroerd door het spel van haar mede-spielsters. Het zijn

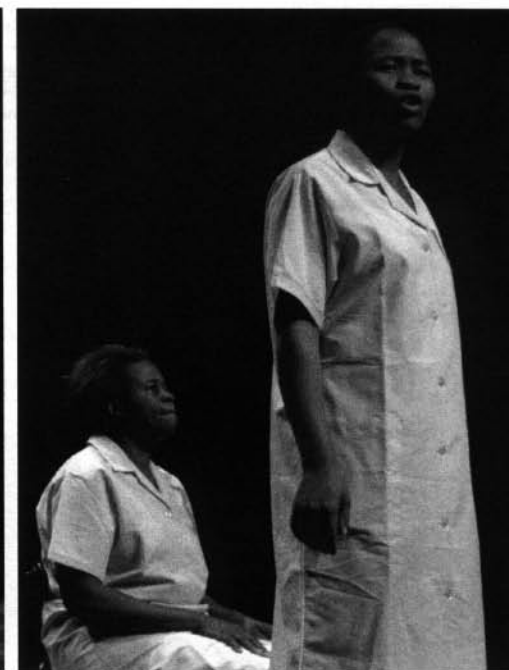
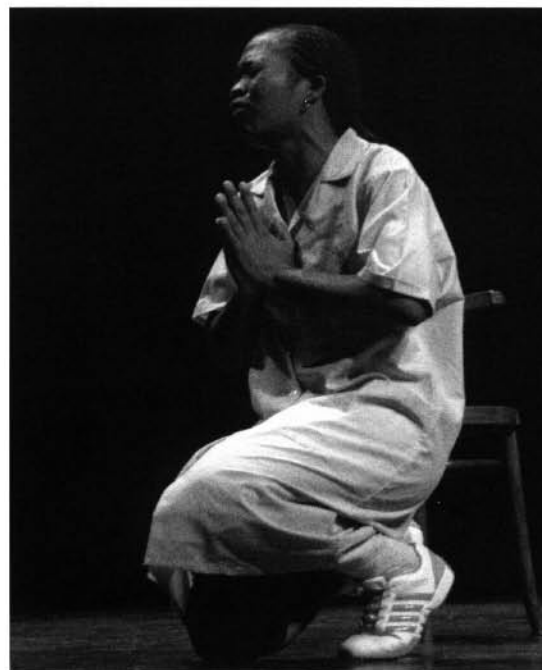
echte tranen, die pas echt opwellen tijdens de staande ovatie van het publiek na afloop. Het geeft een vreemd gevoel: wat is echt in deze voorstelling en wat is gespeeld? Zijn zij sterke vrouwen of spelen ze sterke vrouwen?

peccatoribus

Teatro Pregonas uit New York brengt een tweetalige muziektheatervoorstelling op de planken: 'Peccatoribus' (Latijn voor zondaars). De voorstelling telt twee personages: de Vrouw en de Muzikant en is gebaseerd op oorlogsliederen, verhalen en gedichten van Bertolt Brecht, Walt Whitman en Sandra Maria Esteves, gemixt met Spaanse en Ierse vrijheidsliederen. De Vrouw in de voorstelling zingt en vertelt, de Muzikant begeleidt haar op piano. Ze

Het lijkt alsof het internationaal wijktheater een sterk emanciperende functie heeft. In de twee openingsvoorstellingen verzetten de vijf spelers zich tegen de sociale ongelijkheid van vrouwen en doen ze bewust afstand van de heersende vrouwenbeelden als onderdanig en afhankelijk: 'I killed a dog!'

vertellen samen het verhaal van een vrouw in een klein dorp op een Caribisch eiland en verbinden dat met het verhaal van een Duitse weduwe in de Tweede Wereldoorlog. De Vrouw vertelt over de 'soldaderas' tijdens de Mexicaanse revolutie. Deze soldaderas waren vrouwen die met het leger meetrokken om te koken, te verplegen en te verzorgen. Vaak trokken ze met hun man mee onder miserabele omstandigheden: ondervoeding, extreme leefomstandigheden, uitputting en de dreiging van de dood voortdurend om hen heen. Maar de term staat ook voor vrouwen die als man meevochten in het leger. Vaak nadat hun eigen man was gedood. Dappere vrouwen dus. De voorstelling van Teatro Pregonas omspannt tweehonderd jaar en draait steeds om hetzelfde centrale punt: wat betekent het om slachtoffer te zijn van een oorlog? De inhoud van de voorstelling sluit naadloos aan bij de actuele wereldsituatie: de zoveelste oorlog van de Amerikanen. De zangeres Rosalba Rolón zingt gepassioneerd en zeer krachtig. Ze vormt een schril contrast met de vier vrouwen uit Zuid-Afrika die juist sterk zijn in hun kwetsbaarheid.

diepste dal als katalysator

De twee voorstellingen klinken nog lang na. Dreunen dagenlang door je hoofd. Want wat

maakt iemand een sterke vrouw? Kun je dat pas zijn als je op de puinhopen van je leven toch nog de moed en de kracht bezit om door te gaan? Een blik op de rest van het programma van het Internationaal Wijktheaterfestival doet het ergste vermoeden: een Turkse vrouw wil na een gestrand huwelijk opnieuw beginnen, weeskinderen die proberen te overleven in de sloppenwijken van Johannesburg, vijf zussen verwerken hun incestverleden en zes vrouwen uit Bristolse achterstandwijken vertellen over de beslommeringen van hun dagelijks bestaan. Kommer en kwel als voedingsbodempom om daarna als herboren te herrijzen? Het diepste dal als katalysator voor de grootste overwinning op jezelf?

Het lijkt alsof het internationaal wijktheater een sterk emanciperende functie heeft. In de twee openingsvoorstellingen verzetten de vijf spelers zich tegen de sociale ongelijkheid van vrouwen en doen ze bewust afstand van de heersende vrouwenbeelden als onderdanig en afhankelijk: 'I killed a dog!'. Juist het bespelen van dit internationale podium is voor hen een bekroning voor hun vechtlust in het land van herkomst. Dit zijn zonder opsmuk echte sterke vrouwen.

Rest er nog een gedachte: hoe zou Katharina (Shakespeares 'getemde feeks') op deze sterke vrouwen gereageerd hebben?

'Ik schaam mij voor de vrouw die in haar domheid oorlog voert terwijl zij vragen moest om vrede dat ze uit is op overwicht, gezag en macht terwijl haar taak is liefhebben en dienen Eens was ik net zo trots als jullie nu net zo onbuigzaam, en ik had meer reden om woord met woord te straffen, drift met drift; Maar ik heb ingezien dat onze speren strootjes zijn wij zijn een zwak geslacht Buig dus je trots en leg als onderpand Onder de voet van je echtgenoot je hand Dat is een vrouw.'